

SCOLA ROMANA.

Foia pedagogica si didactica

pentru interesele institutelor de cultura si ale organelor acestora.

Edata si redigeata de

Joanu Candrea si Basiliu Petri.

Ese odata in septemana, Vinerea. Pretiulu: pe unu anu 5 fl., pe diumetate 2 fl. 50 cr. — Pentru insertiuni: cate 5 cr. de siru si timbrulu.

Sabiiu, 16. Aprile v. 1876.

Prenumeratiunile si corespondintiele suntu a se adresá la: Redactiunea „Scólei romane“ in Sabiiu (Hermannstadt, Nagy-Szeben) franco.

Dedarea copiiloru la linisce.

Candu scolarii in scóla nu sbiéra, nu vorbescu intre sêne, nu ridu, nu arunca seau tropotescu cu recvisitele didactice, scurtu, candu se retienu de a face intr'unu modu seau altulu sgomotu, atunci dîcemu, ca in scól'a aceea domnesce linisce. Acésta linisce, fiendu ca depinde dela trupu si privesce sêntiurile nóstre, anume sêntiulu vederei si alu audiului, se numesce linisce esterna seau din afara. Candu inse scolarii suntu concentrati si cu spiritulu; candu cugetele lor nu sbóra in afara, nici se ocupa cu lucruri straine, ci suntu gat'a a primí deplinu si fora intrerumperé propunerea invetiatoriului: atunci linisce lor se dîce interna, pentru ca privesce sufletulu, ér nu trupulu.

Cumu ca pentru scopurile scólei linisce in ambele sensuri este o recerintia neaperata, se intielege de sêne; cãci cuvintele invetiatoriului de giaba voru bate la usi'a sufletului distrasu seau agítatu, ér in larma si sgomotu ele se pierdu fora urma. Dar liniscea spirituala are valóre si pentru viéti'a practica. Numai acela, carele s'a deprinsu de micu a-si concentrá si liniscí spiritulu, va fi in stare a ascultá cu succesu unu discursu publicu, a cetí cu folosu o carte, seau a studiá natur'a si cursulu unui lucru.

Dreptu aceea grigi'a invetiatoriului inca din prim'a dí de scóla si in totu decursulu acestei'a va fi, cá scolarii sei se observe si se deprindia linisce in scóla. Spre acestu scopu se va folosí de urmatóriale midílóce:

1. Precumu in tóte, asia si in privinti'a liniscei invetiatoriulu se fia scolariloru sei esemplu demnu de imitare. Suntu ómeni, cari nu potu vorbí, fora a sbierá, nu potu ride, decãtu cu hohotu, nu potu pasí, fora a tropotí, nu potu deschide si inchide o usia, fora a o trintí, nu potu stá intr'unu locu, fora a dá din mani si petióre etc. Invetiatoriulu se nu fia asia! Portarea sa se nu fia „trândava“, inse nici vehementa seau prea infocata. Si déca D-dieu l'ar fi donatu cu o natura prea vía, se nu uite, ca elu nu traiesce pentru sêne, ci pentru scolarii sei, si se se modereze. Aduca-si si aici

aminte de cuvintele lui Juvenalu: „Presentí'a copilului se-ti fia tie impiedecamêntu faptelor rele!“ Déca fia carui omu i stà bine a fi asiediatu, cu cãtu mai ver-tosu invetiatoriului.—

2. Invetiatoriulu se spuna scolariloru din capulu locului, ca in scóla are se dómnesca cea mai mare linisce. „De nu asi fi venitu in lume se ve inveti, pecatu nu ati avé“. Asia e si aici. Copii facu multe, pentru ca nu le tienu de oprite; deci se-i invetiamu! Si fiendu ca firea omenésca preste totu, si a scolariloru in specia, e debila, nepotintiósa, pentru aceea se le aducemu mai de multe ori aminte de detorintiele lor, se-i provocamu de repetíte ori a pazí linisce.

3. Invetiatoriulu se fia cu mare priveghiare asupra scolariloru sei. „Grigi'a buna trece pericolulu mare“. Déca scolarii scíu, ca invetiatoriulu e cu luare aminte asupra portarei lor; déca incepu a crede, ca de sub ochii lui nimicu nu scapa, si nu trece cu vederea nici o abatere dela rîndulu bunu: atunci ei voru fi cu atentiune la portarea lor si se voru luá pe séma. Detorinti'a educatoriului e de a impiedecá reulu, si pecatosu e invetiatoriulu, carele pândesce ocasiunea de a — pedepsí.

4. Invetiatoriulu se nu incépa cu propunerea, pana nu voru fi toti scolarii in linisce. Indata dupa rogatiune, notéza pre cei absentí; apoi se scóla éra si privesce in tacere preste scolari, dandu-le astfeliu de preceptu, ca e gat'a a incepe cu propunerea. Observandu in decursulu propunerei, ca linisce se conturba, atunci invetiatoriulu se opresce deodata in midíloculu propunerei si privesce éra in tacere preste scolari; acestia surprinsi voru revení indata la detorinti'a lor. Candu inse nelinisce ar fi numai partiala, reducîndu-se adeca la unu scolaru seau doi, atunci invetiatoriulu nu stà in propunere, ci continuându ficséza cu ochiulu pre scolarulu respectiv, cá cumu ar' vré se-i dîca: „Te-am vediutu; ié-te pe séma!“ seau neprivindu scolarulu la elu, i pune o intrebare, care inse se stée in legatura directa cu propunerea; astfeliu scolarulu va fi nevoitu a priví la invetiatoriu, carele prin o cautatura seriósa 'lu va face se intieléga, ca l'a observatu.

In casuri de aceste mustrarile publice nu aru fi la locu, pentru ca aru conturbá atentiunea si liniscea tuturoru scolariloru, ceea ce numai ne-ar departá dela scopu. Éca ce dîce in privinti'a acést'a inca pedagogulu pietisticu A. H. Francke (1663—1727): „Déca la inceputulu órei seau in decursulu lectiunei copii suntu nelinisciti, invetiatoriulu se nu sbiere, nici se stige, seau dóra in mania chiar se-i lovésca, crediendu, ca astfelu i va aduce la linisce, ci fia numai elu insusi liniscitu; càci cu càtu va sbierá mai tare, cu atátu se voru neliniscí mai multu scolarii sei. Candu inse invetiatoriulu e liniscitu, si privesce la copii in tacere, au dóra dîcîndu-le cu pietate: „Mai audu inca unu copilu vorbindu si conturbându; voiu se vediu, care este acela,“ — atunci se voru mulcomí cu totii indata, si invetiatoriulu va poté in numele lui D-dieu incepe seau continuá propunerea. Observându inse éراس neliniscire, trebue se se oprésca indata in lectiune si tacîndu se privesca in giuru de sêne; atunci éراس se va face indata linisce, si invetiatoriulu nu va fi nevoitu a bate pre nime“.

5. De cea mai mare importantia inse pentru mantinerea liniscei este caracterulu si evaluatiunea pedagogica a invetiatoriului. In respectulu primu se cere, cá invetiatoriulu se posiedia iubirea, stim'a si respectulu scolariloru, ér in respectulu alu dolle — se scie ocupá pre scolari in totu momentulu de scóla in modu corespundietoriu, si adeca pre cei ce i instrúeza directu, prin o propunere intuitiva, interesanta si corecta, ér pre ceialalti prin ocupatiuni acomodate din respectiveve obiecte de invetiamentu (despre cari de alta data). Invetiatoriulu maestru in propunere nu se va plange nici candu, ca scolarii sei nu suntu linisciti la instructiune. Se intielege de sêne, ca unu atare invetiatoriu nici lectiunile sale nu le va intinde preste mesura, ér candu pre langa tóte aceste scolarii sei din caus'a unei incordari mai mari aru scapatá din linisce inca sub decursulu lectiunei, — vre-o cateva exercítia din gimnastic'a libera, in scóla, si copii éراس voru fi restaurati, càci „variatiunea delectéza“.

6. Invetiatoriulu nu va permite, cá scolarii, batendu ór'a finala, se curme volnicesce invetiamentulu si adunandu-si cartile se dee invetiatoriului de preceptu, cá se-i demita acasa. De alta parte invetiatoriulu nici nu va prelungí tîmpulu de scóla preste or'a prefipta. Celu ce pretinde dela scolari punctualitate, fia insusi punctualu, atátu cu inceperea, càtu si cu incheierea propuneriloru. Totu in interesulu liniscei scolarii au se ésa din scóla banca de banca, fora a sarí preste scaune seau a se imbuldí la usia. Invetiatoriulu se fia celu din urma, care parascesce scóla, si bine ar fi, candu impregiurarile i-aru permite se fia si la inceputu celu de antáiu in scóla. Nefiendu-i inse acésta cu potintia, se va folosí incai de monitori, — despre cari cu alta ocaziune.

Discusiuni petagogice.

V. Amerunte.

Onorabili lectori voru fi asia de buni si ne voru permite, cá se introducemu capitululu acest'a prin o anecdota romanésca, ce e dreptu cá m drastica, precumu suntu de comunu enunciatunile poporului romanu, carea inse e fórté caracteristica pentru modulu, cumu se face astadi critic'a la noi.

Satulu R. avea in proprietatea sa si o móra comunala, carea dupa esperintiele facute cu reg'á propria se dá acumu in arenda. Cine inse se o esarendeze? Se intielege de sêne, ca judele cu betranii satului. Intre alte conditiumi betranii legara si un'a „secreta“, cá adeca morariulu se ingrasie pentru ei unu animalu domesticu, carele se tiene de clasa mamifereloru, ordinulu multunghiuleloru (a se vedé: S. Michalescu, compendiu de istori'a naturala, pag. 29, speci'a ultima!). Modalitatfle mai de aprópe se statorira pana intr' unu peru, sentinti'a finala, dela carea depindea prolongirea contractului, si-o rezervara intieptii satului pentru sêne. — Venindu postulu Cratiunului, batú si or'a bietului animalu. Morariulu 'lu junghiá, 'lu pèrli si-lu spalá cá giolgiulu, apoi 'lu asiédiá pe brânci pe unu asternutu de paia curate. Atunci sosira si betranii avisati. Priveliscea érá intr'adeveru incantatória! Mai lipsiá, cá morariulu se faca o taiatura de alungulu spinarei, — ultim'a proba despre bun'a sa ingrigire. Unu abisu de patru degete se desfacú in urm'a cuttitului. Betraniloru le rídea anim'a! Inse pentru ce erau ei „comitetu“, si se nu critice? Dar ce se critice? — „Bine, morariule, tóte suntu bune si frumóse; inse — trebuiá se-lu puni — **de capu mai siá si de — códa mai siá!**“

Trecîndu d-lu Stefanu la „partea metódica a instructiunei“, observa:

„Metodulu desfasuratu pe scurtu e bunu si scrisu intr' unu stilu usioru de preceptu. Aici ni-se presentéza d-lu Petri cá unu pedagogu espertu cu cunoscintie practice. Am inse unele observari speciale, si adeca:

1. „La tractarea cartiei de lectura se dîce in genere despre tóte bucatfle, ca docentele mai antáiu le enaréza. Ast'a e asia la istorióre, fabule si altele de acestea; nu se póte aplicá inse la bucati geografice, fisisce, istorice, naturale etc. Aici trebue pertractatu obiectulu mai antáiu amesuratu metódicei, si in urma se provóca scolarii a cetí capulu cutare dela pagin'a cutare, care tractéza despre ceea ce amu invetiatu acumu.“ —

Rogamu acumu pre onoratii lectori, cari au la mana „Instructiunea“ nóstra, a o deschide la pagin'a 7 si a se convinge insísi, ca in privinti'a acést'a noi amu dísu acolo urmatóriele:

„Explicarea cuprinsului se face in dóua moduri, dupa cumu adeca bucat'a cutare e o naratiune (moralala seau istorica, o fabula, parabola etc.), seau o descriere a unui obiectu concretu (productu naturalu seau artificialu). Tractarea unei naratiuni se póte reduce la urmatóriele momente.“ (Urméza apoi pe 4 pagine

dese 6 puncte dezvoltate mai pe larg, între cari celu de întâiu suna: „Invetiatoriulu povestese seau istoriséza scolariloru sei bucat'a respectiva cu cuvintele sale“). Ér dupa ce amu terminatu cu aceste 6 puncte relative la tractarea naratiuniloru, continuamu (la pag. 11) asia:

„In câtu pentru bucatile descriptive, tractarea loru diferese de ceea a naratiuniloru intru atât'a, intru câtu invetiatoriulu trebue se procure invetiaceiloru sei despre obiectulu respectivu mai întâiu o intipuire, o idee câtu se pôte de chiara si completa, fia apoi acelu obiectu unu productu naturalu (animalu, planta seau mineralu) seau unu productu artificialu d. e. unu orologiu, unu plugu, o casa etc.), fia unu fenomenu fisicalu seau unu tipu geograficu, totu atât'a. Déca obiectulu e unu productu naturalu seau artificialu, invetiatoriulu 'lu arata scolariloru sei au „in natura“, au incái in unu modelu ori tipu, pentru cá astfelu se faca o impresiune vie asupra organelorु sensuale, fora de care producerea intipuirii in sufletulu scolariloru ar fi imposibila. Cu obiectulu seau cu tipulu in mana seau in façi'a scolariloru invetiatoriulu vorbesece despre marimea, partile si colórea obiectului, despre folosulu seau daun'a sa, scurtu despre tóte acele momente, despre cari tractéza si bucat'a de lectura: — Tienându-se obiectulu de domeniulu fisicei, invetiatoriulu produce fenomenulu respectivu prin unu experimentu in façi'a scolariloru si-lu descrie dupa trebuintiele momentane. — Ér déca bucat'a contine unu tipu geograficu, invetiatoriulu desvólta acelu tipu mai întâiu in propunere libera, folosindu-se de o mapa buna, seau mai bine schitiându insusi cu cret'a pe tabla succesive terenulu, de care e vorb'a. Numai dupa ce scolarii cunosc bine obiectulu din cestiuine, i face invetiatoriulu a deschide cartea si a cautá bucat'a cutare. Tractarea mai incolo e cá si la naratiune: invetiatoriulu cetesece bucat'a mai întâiu insusi; dupa elu o cetescu vre-o 2—3 scolaru mai bunu, apoi se esplica cuvintele si frazele, cari dóra ar mai avé lipsa de esplicare; dupa aceea se arata planulu seau dispusetiunea, dupa care e compusa bucat'a, in fine se cetesece pâna la desteritate.“

Asia noi in „Instructiune.“ Ce resulta din cele de sus? Un'a din dóue: au ca d-lu Stefanu nu a cetitu de locu tractatulu acest'a; au ca a vrutu se díca: „De capu mai siá si de códa mai siá.“ Tertium non datur.

2. „Nu-mi place de locu definitiunea substantivului si a verbului, nu e destulu de chiara pentru copilu,“ díce mai departe d-lu Stefanu.

Acestu „nu-mi place“ caracteriséza fórte bine „critic'a“ d-lui Stefanu.

Noi definimu;

Substantive suntu numele pentru obiecte.

Adiective suntu numele pentru insusíri.

Verbe suntu numele pentru lucrari s. activitati.

Ér d-lu Stefanu:

Cuvintele, cari insemnéza persóue, animale obiecte, se numescu substantive.

Cuvintele, cari arata insusírea obiectorु (aici e vorb'a

numai de obiecte) si respunde la intrebarea cumu e, se numescu adjective.

Cuvintele, cari insemnéza lucrare si respundu la intrebarea ce face, se numescu verbe.“ —

Noi la rondulu nostru inca amu poté replicá cu unu „nu-mi place“; lasamu inse se judece altii. In totu casulu lucrulu se reduce la „De capu mai siá si de códa mai siá.“

3. „Desvoltarea temporiloru la pagin'a 24 e prea complicata, esemplulu alesu (bate ór'a) nu mi-se pare de locu practic, pentru ca nu e luat din viéti'a prunedéca“ etc.; pentru ce nu: eri am mancatu, adi mancu, mane voiu mancá, seau altulu asemenea“, intréba mai departe d-lu Stefanu.

Afle inse d-lu Stefanu, ca in punctulu acest'a amu urmatu celebrului pedagogu Kehr, carele si-a inceputu servitiulu practic in scól'a poporala si astadi este directoriulu seminariului pedagogicu din Halberstadt. A se vedé cartea sa: „Theoretisch-praktische Anweisung zur Behandlung deutscher Lesestücke,“ pag. 156, editiunea a VI-a, 1871, opu, despre care pedagogulu Kellner serie urmatóriele: „Dieses Buch gehört zu dem Bedeutendsten, was das Jahr in der Methode des Sprachunterrichtes aufzuweisen hat. Was die praktische Ausführung anlangt, so kann wohl Niemand dem Verfasser aufrichtige Hochachtung versagen. Das Buch ist wahrlich keine Fabrikarbeit der Gewinnsucht oder Eitelkeit. Jedenfalls werden die Lehrer, welche Herrn Kehr's Buch tüchtig studieren und durcharbeiten, für ihre eigene Bildung und somit auch für einen fruchtbringenden Unterricht ausserordentlich gewinnen. Wir freuen uns, dieses den Lehrern, und dem Verfasser unsere Hochachtung versichern zu können.“ („Cartea acest'a se tiene de cele mai importante, câte a produsu anulu acest'a in metodu invetiamentului limbisticu. Incátu pentru esecutarea practica, nime nu va denegá autoriului respectulu seu sinceru. Cartea intru adeveru nu e unu fabricatu de specula seau ambitiuine desiérta. In totu casulu invetiatorii, cari voru studiá de ameruntulu si voru strabate cartea lui Kehr, voru avé unu profitu estraordinariu pentru cultur'a propria si pentru o instructiune fructificatória. Ne pare bine a poté asigurá despre acest'a pre invetiatori, ér pre autoru despre respectulu nostru.“ Nota bene: Kellner insusi a scrisu o carte despre tractarea pieselor de lectura („Sprachstunden“). Totu cu atari laude a intimpinatu cartea lui Kehr tóta pres'a pedagogica, numindu-o „capu de opera, scrisu cu spiritulu, desteritate si elegántia“ etc. Déca acumu procedur'a de sus nu este prea complicata pentru copii germani, cu atâtu mai puçinu va fi — credemu noi — pentru copii rómáni. In câtu inse pentru esemplulu „ór'a bate“, scopulu ne-a fostu a aratá, cumu invetiatoriulu la esplicari se se folosésca de casuri din scóla, cari — fiendu ca se intémpla in vederea scolariloru — suntu cu atâtu mai intuitive. Nu amu vrutu inse si nu vremu a legá pre invetiatori chiar de verbulu aplicatu; ei se potu folosi si de alte activitati din scóla, precumu a scrie, a cetí, a

cantá, a corege etc. Ér déca d-lui Stefanu i place mai bine — „a mancă“, aide de! „De capu mai siá si de códa mai siá“.

4. „La pag. 25: Casurile pronumelui érași se pertractéza într' unu modu fórte greu de preceptu, ba chiar incurcatu, pre candu casurile preste totu e mai usioru a le invetiá dupa întrebări, asia d. e.: Cine respunde? eu. Acui e cartea acést'a? a mea. Cui se-i dau pén'a acést'a? mie. Pre cine am laudatu? pre mine. Si déca declinarea substantivului inca s'a pertractatu asia, la întrebări, atunci la pronume etc. e fórte usioru. Mai este inca unu motivu, care ne silesce a propune declinarea astfeliu, si nu altmintrea. Déca invetiá copilulu, ca cutare casu respunde la întrebarea cutare, atunci va scí, candu stá substantivulu in nominativu si cându in acusativu, candu stá in genetivu si candu in dativu; ér déca se va pertractá in modulu desvoltatu de d-lu Petri, atunci confunda nominativulu cu acusativulu, pentru ca acestea casuri suntu la noi totu deauna asemenea. Tatalu a prinsu calulu. Éta substantivele tatalu si calulu, amendóua cu asemenea terminatiuni. Lui Petru i place cartea lui Ioanu. Éta lui Petru si lui Ioanu, dóua nume, cari singuru numai prin întrebările cui si a cui se potu destinge, ca in care casu se afla. Copilulu, ba si omulu maturu e confusu, déca nu scí întrebá; la din contra inse, déca scí, ca la întrebarea a cui respunde genetivulu, si la cui dativulu, atunci nu póte veni in confusiune.“

Asia d-lu Stefanu, carele érași s'a opintitu preste mesura si fora temeiu. Pentru ca:

Antaiu: Noi nu amu dîsu, ca casurile substantivului se nu se invetie „dupa întrebări“; de aici inse nu urméza nici decátu, ca si casurile pronumelui trebuie se se invetie „dupa întrebări“, asia, precumu face d-lu Stefanu.

A dóu'a: Astadi tóta „lumea pedagogica“ scie, ca formele limbistice preste totu, si cele de casu in specia, suntu a se deduce din propusetiuni întregi, pentru ca atátu cuprinsulu, cátu si form'a unui cuventu se póte întielege numai aplicandu-le in propusetiuni complete (a se vedé „Scriptologi'a“, pag. 38). Numai scól'a vechia decliná: dómna, dómne, dómne, dómna etc. au: *io, a mea, mie, pre mine*. Déca casurile nu se voru deduce din propusetiuni întregi, atunci „întrebările“ nu ajuta nimica, fiendu ele aici unu simplu — surogatu.

A treia: Pronumele, chiar si dupa definitiunea d-lui Stefanu, suntu „cuvinte, cari stau pentru nume“ seau substantive. Astfeliu fiendu, insusi **natur'a** seau **notiunea pronumelui** cere, cá mai antáiu se se tréca unu substantivu prin casurile senguraticé, si apoi se se puna in loculu seu pronumele cutare, de unde copii se cunósca nunumai firea, ci totu odata si form'a de casu si de numeru a pronumelui. Dupa noi senguru numai procedur'a acést'a e naturala, prin urmare si corecta; ér ce odata e naturalu si corect, nu póte fi nici incurcatu, nici „fórte greu de preceptu“, si în fapta

nici nu este, precumu scimu din pracs'a nóstra scolaria. Dar' „posito, sed non concessio“, ca procedur'a nóstra ar fi mai grea, decátu cea urmata de d-lu Stefanu, — momentulu „greutatiei“ nn este decisivu faciá de cela alu corectitatiei, pentru ca invetiatur'a nu este unu jocu de petrecere, ci unu lucru seriosu si incordatoriu de poteri atátu pentru scolari, cátu si pentru invetiatori.

In conformitate cu aceste principia pedagogice corecte, noi amu scrisu in „Instructiune“ in privinti'a acést'a (pag. 24 s. a.) urmatóriele:

„In fine se mai aratamu procedur'a la declinarea pronumeloru personale, carea e un'a dintre eele mai grele parti ale gramaticéi. Invetiatoriulu va pasí cá in tóte dela cunoscutu la necunoscutu, aici dela declinarea substantivului, si va infaçisiá fiacare casu si fiacare forma de casu in dîceri (seau propusetiuni) întregi. Form'a nominativului o cunoscu scolarii inca de mai inainte. Invetiatoriulu scrie pe tabla dîcerea:

omulu vorbesce,

apoi repetéza cele sciute despre propusetiune, subiectu, predicatu, substantivu, verbu etc., accentuéza mai cu séma, ca „omulu“ fiendu subiectu stá in nominativu, si provóca pre unu scolariu a dîce acést'a despre sène, rezultandu astfeliu dîcerea „**io vorbescu**“. Ce cuventu e io? (Ce suntu pronume, sciu copii de mai inainte). In loculu carui cuventu l'ai pusu aici? In care casu a statu „omulu“? In care casu trebuie se stee si pronumele „io“? Se ne insemnamu acést'a! (Invetiatoriulu scrie pe tabla: Nominativu: **io**). — Se schimbamu acumu dîcerea „omulu vorbesce“ asia, cá substantivulu se stee in genetivu! D. e. *gur'a omului vorbesce* (întieptiune). Dî si acést'a despre tine insuti! = (*gur'a mea vorbesce*). Ce cuventu e „mea“? In loculu carui cuventu l'am pusu? In care casu a statu „omului“? In care trebuie se stee si „mea“? „mea“ e asiadara form'a genetivului dela *io*. Se scriemu si acést'a pe tabla! (Genetivu: **mea**). In locu de „gur'a“ puneti „sufletulu“! Cumu suna acumu pronumele? (Sufletulu **mieu** vorbesce etc.). Vedeti, pronumele are in genetivu dóue forme, dupa cumu se referesce la unu substantivu femeninu, au la unulu masculinu (neutru). — Asia desvólta invetiatoriulu mai departe formele dativului cu ajutorulu dîceriloru: *omului se cuvine onóre* (*mie mi-se cuvine* etc.); dà omului onórea cuvenita! (*dà-mi* etc.); ér formele acusativului din dîceri cá: *pre omu se-lu anoramu* (*pre mine se me* etc.) si le scrie pe tabla la cealalte. Totu asia in pluralu. Dupa aceea trece la pronumele de persón'a a 2-a si a 3-a si le tractéza asemenea. Deprinderea mai departe se face in modulu aratatu“. La finea lectiunei tabl'a ne infaçisiéza urmatoriulu prospectu:

- N. *omulu* vorbesce — *io* vorbescu **io**.
 G. *gur'a omului* vorbesce — *gur'a mea* vorbesce . **mea**.
 sufletulu *omului* vorbesce — sufletulu *mieu* verb. **mieu**.
 D. *omului* se cuvine onóre — *mie mi-se* cuv. on. **mie, mi**.
 dà *omului* onórea cuvenita — *dà-mi* onór. cuv. **mí**.
 A. *pre omu* se-lu anoramu — *pre mine* se *me* on. **pre mine, me-**

Asia noi. Si acumu se judece altii, nu cumu-va critic'a de-lui Stefanu a fostu si aici: „De capu mai siá si de códa mai siá!“

(Va urmá.)

Tractarea practica a biografieru istorice.

Regulele teoretice pentru tractarea biografieru si monografielu istorice le-amu desvoltatu in numerulu 10 alu foiei nóstre; aici vomu aratá tractarea practica a acelora. Spre a economisá inse cu spatiulu, ne vomu margini a luá cá de esemplu numai partea prima din biografi'a lui Romulu, adeca aceea, carea e supranumita „Romulu si Remu“ (a se vedé numerulu 3 alu foiei nóstre, pag. 22!).

I. *Explicari geografice.* In scól'a poporala biografie cele mai interesante din istori'a strabuniloru Romani se tractéza in clasa superiora, dupa ce mai antáiu s'a propusu geografi'a Italiei moderne. Cumu este a se propune geografi'a unei tieri, vomu aratá intr'unu tractatu specialu; aici observamu numai atáta, ca in scól'a poporala ajunge, déca localitatile antice, de cari adeca se face amintire in istori'a vechia (munti, riuri, locuri, cetati etc.) se explica la propunerea biografieru respective, aducându-le in reportu cu geografi'a moderna. D. e. Latiulu = siesu latu seau intinsu, spre miédiadí dela gurile Tibrului.— In scóle poporale superioare seau civile si in institute medie, in cari istori'a se tractéza mai pe largu, invetiamentulu istoricu se introduce prin propunerea geografiei antice seau vechi. In cele urmatórie vomu aduce, amesuratu scopulu nostru, numai geografi'a Romei antice, si inca numai in liniamintele ei principale, cumu se póte folosi si in scólele elementarie.

Rom'a, numita si „cetatea de pe siepte coline“, fundata de Romulu pe tiermurulu sténgu alu Tibrului, carea inse sub regii urmatori se estinse si pe tiermurulu dreptu alu acestui riu, cuprindiendu apoi 11 coline.

Cele 7 coline, numite si „munti“, au fostu:

1. Muntele Palatinu, numitu astfelu dela unu palatiu seau castelu vechiu, ce se aflá pe elu, si unde dela Augustu incóce erá si resiedinti'a imperatiloru.

2. Muntele Cvirinalu, spre miédianópte dela Palatinu, o colonía vechia a Sabíniloru seau Cvirítiloru. Romulu, terminandu resboiulu cu Sabinii, impreuná Cvirinalulu cu Palatinulu.

3. Muntele Capitolinu, numitu astfelu dela castelulu capitoliu, ce se aflá pe elu; erá situatu intre ambele coline, amintite mai sus, si se chiamá mai inainte muntele Tarpeiu. In partea apuséna a Capitolinulu, spre ríulu Tibru, se aflá „rip'a Tarpeia“, pe carea se aruncau cei condamnati la pierdiare.

In valea seau asiediatur'a dintre aceste 3 coline erá forulu romanu, adeca piati'a, unde cetatienii se adunau la téguru si la consultari publice; ér in valea dintre Capitolinu si Cvirinalu se aflá forulu lui Traianu cu renumit'a sa columna, carea stá si astadi.

4. Muntele Celiu, spre sudu-ostu dela Palatinu, pe care Tulu Hostiliu stramutá pre Albanii invinsi.

5. Muntele Aventinu, spre sudu-vestu dela Palatinu, langa Tibru, unde Ancu Martiu asiediá pre Latini invinsi.

In valea tinósa dintre Aventinu si Palatinu Tarevinu Priscu construí renumitele cloace, canaluri suterane, afunde si largi, spre a svéntá acele locuri, cladindu apoi aici circulu maximu pentru jocuri publice si gimnastice.

6. Muntele Escvilinu.

7. Muntele Viminalu, ambii spre resaritu dela Palatinu si Cvirinalu, impreunati cu cetatea sub Serviu Tuliu, si incungiurati toti siepte cu unu muru.

Mai spre nordu de cátu tóte colinele se afla muntele Pincio seau colinele cu gradini, (collis hortorum) si muntele Testacio.

Campulu lui Marte, unu siesu largu, ce se estinde din coline spre apusu pana in Tibru, serviá in tempulu republicei pentru esercitia resbelice si gimnastice, ér dela Cesaru incóce se acoperi, mai cu séma in partea de catra cetate, cu o multíme de palatiuri pompóse, teatre, calde etc.

Muntele Ianiculu si Vaticanulu se afla de ceealalta parte a Tibrului.

(Amu doritu a adauge la numerulu presentu map'a Italiei vechi, seau inca planulu Romei antice in miniatura, dara nu ne-a fostu cu potintia. Vomu face inse acést'a indata ce ne voru permite — poterile).

II. *Enararea biografieru din partea invetiatoriului.*

Introducere (= imbinare cu cele deja cunoscute de mai inainte, — a se vedé „Instruatiunea“ pag. 93, f!). „Scolariloru! V'am spusu mai de multe ori si mai cu séma la geografi'a patriei, ca pre noi Romanii ne aduse aici inca la anulu 105 d. Ch. imperatulu romanu Traianu dela Rom'a, din Itali'a si din alte parti ale imperiului romanu, si ca noi ne tragemu — precumu arata si numele nostru, limb'a nóstra si datinele nóstre — dela vechii Romani, cari odinóra erau domnitorii lumei; atunci v'am apromisu, ca despre acesti strabuni ai nostri ve voi istorisi mai multe fapte mari si frumoése. Acumu a sositu tempulu, cá se-mi implinescu apromisiunea; deci ascultati! Mai antáiu se ve spumu, cumu doi frati gemeni, Romulu si Remu, fundara seau urdira cetatea Rom'a, de unde s'au numitu si strabunii nostri si ne numimu si noi — Romani.

Romulu si Remu. (Se dicemu, ca pies'a acést'a e in manualulu istoricu seau in legindariu. In carte piesele nu se compunn pe largu, pentru ca atunci manualulu ar deveni prea voluminosu. Tréb'a invetiatoriulu inse este, cá atunci, candu pentru prim'a data propune scolariloru pies'a respectiva in modu liberu, se desvólte mai pe largu partile, cari au lipsa de explicare. Asia vomu face noi in tractarea urmatória, aratandu partile adause de noi prin unu tipariu reversatu. Presupunemu, ca invetiatoriulu intr'o lectiune precedenta a enaratu

scolariloru sei istori'a despre impresurarea si caderea Troiei. Invetiatoriulu desémna iute cu cret'a pe tabla marginile Italiei si la loculu seu riulu Tibru; apoi incepe:).

„Dupa derimarea Troiei, principele Enea si cu ai sei scapara prin fuga catra Itali'a si esra pe uscatu la gurele Tibrului in tienutului Latiului, tragându la regele Latinu din Laurentu (cetatea acést'a se desémna cu unu punctu la loculu seu). Aici la Latini —asia se numiau locuitorii Latiului—Ascaniu, fiulu lui Enea, parasindu siesulu nesanetosu de langa mare, intemeià pe cóstele dealului Albanu cetatea Albalonga (se desémna), carea in curundu devení capital'a unei imperatii mici si din carea avea se ésa seau se se nasca Rom'a cea falósa, dómn'a lunei, dñu: dómn'a lunei, pentru ca ea intr' adeveru ajunse in scurtu a domni preste tóta lumea cunoscuta.

Treisutesiesedeci de ani domniserá 13 regi in Albalonga. Odata se intemplà de mori alu patru-sprediecele rege, Procas, de carele remasera doi fii, Numitoriu si Amuliu. Celu mai betranu, Numitoriu érá bunu de anima si blandu; elu urmà tatane-so in domnia. Amuliu inse, celu mai teneru, érá duru, adeca aspru, si ambitiosu, va se dñca iubitoriu de laude, onoruri si domnia; pentru aceea elu si restornà pre frate-so Numitoriu de pe tronu. Inse cá nici fiulu lui Numitoriu se nu-si póta cere vreo-data dreptulu la tronu, unchiulu seu celu ambitiosu, Amuliu, naimi pre unu omu de ai sei, cá se omóre pre nepotuluseu la o venetoria, ér pre fic'a lui Numitoriu, Rhea Sylvia o facú calugaritia in monastirea dieesei Vest'a, pentru ca calugaritiile aceste, numite si Vestaline, nu se poteau maritá nici adata*). Astfelu Amuliu érá siguru, ca nici unu urmasiu de ai lui Numitoriu nu-i va poté stricá vre-odata.

Dar' intemplantia aduse cu sine, cá fetiór'a se mérga odata dupa apa in berculu santu alu dieului de batalia, Marte. Latinii adeca erau pagani si credeau in mai multi diei, anume si in dieulu Marte, cá se fia norocosi in resbóia. De odata se intunecà sórele, si unu lupu luà pre Rhea si o duse intr'o

pestera, unde fu adumbrita de dieulu Marte, carele nu potú suferi fora-de-legile lui Amului. Dupa aceea Rhea Sylvia nascú doi gemeni, pre Romulu si Remu.

Amuliu, audiendu de acést'a, se sparià si porunci, cá pe mama se o arunce in prinsóre, ér pre prunci in riulu Tibru. Servitorii regesci asiediara gemenii intr'o corfa si cu acést'a i pusera apoi pe ap'a Tibrului, carea spre norocire chiar esise din alvi'a sa (= din patulu seu), astfelu in cátu riulu nu manà mic'a carabióra. Corfa se oprí de unu smochinu selbatecu la petiorulu muntelui Palatinu, si scadiendu ap'a rapede, remase pe uscatu. Dieulu Marte se indurà de fii sei si le tramise animale consantíte lui, ca se-i mântuiésca. O lupóia setósa, venindu la riu, audí plansulu copilasiloru i duse in pescer'a sa, i asiedià pe unu culciusiu móle, i linse si-i laptà. Mai tardú sborà la ei si o ciocanítoria, pasere de alui Marte, si le aduse carne. Astmodu baiatii crescua cu mancari nutritórie. Minunea ast'a o vedíu Faustulu, pastoriulu regelui, si anim'a lui se indurà de copilasi. Elu i duse la soç'a sa, Acca Laurenti'a, a carei fiu tocma morise, si ea grigi de ei cá o mama.

Romulu si Remu cresceau si se jocau cu alti 12 copii de pastori, fertati ai loru, in urma 'si cladira insfisi nisce colibe pe muntele Palatinu. Animale selbatece si talhari se incercau a le rapíd in turme. Junii se luptau cu barbatia in contra animaleloru si cu curagiu in contra talhariloru, fiacare in fruntea unei cete mici. Câte odata portau resboiu ei intre ei, cá se-si deprindia poterile; fórté adese ori inse veniau in cërta cu alti pastori pentru pasiune, mai vértosu cu pastorii lui Nemitoriu, cari pasceau turmele loru pe muntele Aventinu.

Intr'o astfelu de lupta Remu fú prinsu si dusu inaintea lui Numitoriu. Aici tenerulu vértosu stá fora unu picu de frica, priviá dreptu in ochii lui Numitoriu si raspundea cu atáta libertate si intieptiune, cumu se póte asteptá numai dela copii crescuti cu ingrigire in case alese, încátu regele, suprinsu de tóte aceste, 'lu intrebà, ca de unde e, si cine i suntu parintii? Atunci Faustulu se duse si cu Romulu la Albalonga si descoperí lui Nemitoriu tóte. Acest'a 'si recunoscu cu bucuria frumosii nepoti si le spuse, ce reu i facú frate-so Amuliu.

*) De Vestaline se alegeau in Rom'a numai fice intre 6 si 10 ani din familiile cele mai de frunte. Servitiulu loru tienea 30 de ani. In cei de antaiu 10 ani Vestalinele invetiau servitiulu dieesei, in urmatorii diece ani faceau servitiulu invetiati, ér in anii ulteriori aveau se introduca in acestu servitiu pre succésórele loru. Ele trebuiau se jure serbatoresce, ca nu se voru maritá nici odata; aveau apoi se pazésca in templu paladiulu (o icóna mica a Minervei, carea — asia spune mitulu — cadiu din ceriu in cetatea Troi'a, ajunse de aici in Greci'a si apoi in Rom'a, unde fú pazita cá ochii din capu, de órace asia érá credinti'a, ca pierdiendu paladiulu, are se cadia indata si Rom'a) si se tiena aprinsu di si nópte sântulu focu alu Vestei. Mari erau onorurile Vestalineloru in Rom'a. Ele nu mai steteau sub potestatea pariniloru, si preste vestmentulu lungu si albu portau o manté de purpura. La ocasiuni serbatoresci lictorii mergeau cu fascele inaintea loru, ceea ce se intemplà numai regiloru si dupa acesti'a consu-

liloru; ér intemplanu pre unulu condamnatu la mórté in cale catra loculu de pierdiare, ele aveau dreptulu de a-lu agratiá. — Mari inse erau si pedepsele in casuri de abateré. Candu se stingea foculu sântu, atunci Vestalin'a vinovata amblá batuta cu vergi de catra pontificele macsimu intr'o camera intunecósa, si nu érá iertatu a aprinde foculu érási, de cátu numai din sóre cu o linte de sticla; ér candu o Vestalina ar fi cutezatu chiaru a se maritá in ascunsu, pédeps'a ei érá a fi ingropata de via. Spre acestu scopu se sapá in unu deluti la pórt'a colina (= nordu-ostulu cetatiei) o grópa, se punea in ea unu patu si o mesutia cu puçina páne si apa si se aprindea o lampa. Vestalin'a érá transportata la loculu de pierdiare intr'o lectica acoperita cu unu velu desu; aici ea se coboriá pe o scara in grópa, dupa aceea scar'a se tragea érási afara, us'a se incuá si se acoperiá cu paméntu. Cetatea intréga se imbracá in doliu, facea rogatiuni si aducea jertfe spre a impacá dieés'a vatemata.

Romulu si Remu, audiendu de tóte aceste, 'si adunara indata fertatii, se resculara cu totii, ucisera pre reutatosulu rege Amuliu si pusera in loculu lui pe tronu érași pre bunulu Numitoriu. Acest'a in semnu de multiamita le daruí muntele Palatinu si in loculu, unde i aruncase riulu santu alu Tibrului, intemeiara ei cu amicii loru o cetate propria la anulu 753 inainte de Christosu. Romulu injugà la unu plugu doi boi albi, trase in patratu o brasda in giurulu muntelui Palatinu si pre langa brasda facù unu siantiu giuru impregiuru. In loculu, unde erà se vina mai târđiu portile, scóse plugulu din brasda, a deca 'lu portà pe sus, de unde si numirea — pórta. In laintrulu siantiului se cladira nisce colibióre serace, acoperite totu pe seracia cu trestia si paia.

Intr' aceea se escà intre frati cërta, ca care din ei doi se puna nume nóuei cetati si se domnéscà in ea cá rege. La svatulu mosiului loru Numitoriu decisera se ispitésca vóia dieiloru din sborulu paseriloru, si acela se fia rege, caruia i-se va aratá mai antaiu unu semnu norocosu. Romulu se suí in muntele Palatinu, Remu in Aventinu. Multu tempu fratii asteptara de giab'a. In urma inse se aratara lui Remu siese vulturi; elu alergà si impartasí lui Romulu acésta scire imbucuratória. In momentulu acela inse, intre trasnete si fulgere, trecu pre langa Romulu doispredece vulturi. Remu sustienù, ca dreptulu este alu seu, fiendu ca lui i-se aratara mai antáiú paserile ursitei; Romulu din contra dîse, ca densulu are se fia rege, pentru ca lui i-se aratara inca odata pe atâte paseri. Dar Remu 'si batù jocu de frate-so si sari preste murii cei mici ai cetatiei, cá se-si faca risu de cetatea sermana. Atunci Remu se mania si ucise pre frate-so Remu. „Asia se patia toti, cati voru trece dupa tine preste murii miei!“ Romulu pronuncia cu viersu inaltu blastemulu acest'a, si cetatea se numí dupa numele seu — Rom'a.

III. *Desvoltarea cuprinsului.* Cumu se chiama principele, carele scapà din Troi'a derimata? In cotro fugí Enea? Cu cine fugí Enea catra Itali'a? Unde esí elu pe uscatu? La cine se duse seau trase Enea? Unde domniá regele Latinu? Unde se affá cetatea Laurentu? (aratare la tabla) Enea avea unu fiiu; cumu se chiamá acela? Ce intemeià Ascaniu? Unde? (aratare la tabla) Pentru ce? Asia e, siesulu langa mare erà baltosu si tinosu, si causá ómeniloru friguri si alte morburi. Ce devení cu tempu cetatea Albalonga? Din Albalonga esí mai tardíu o alta cetate; carea e aceea? Fienduca Rom'a fu intemeiata prin ómeni din Albalonga, pentru aceea potemu dîce, ca Albalonga e mam'a Romei. Cumu amu numitu cetatea Rom'a? Pentru ce? etc.

Cine e in stare se ne enareze pe scurtu partea, despre care amu vorbitu pana aici? Cá se ne aducemu aminte de ea, se-i damu unu nume; ce nume potrivitu i potemu dá? Cugetati numai: pe scurtu amu aflatu, ca au venitu ómeni i cutari, si au intemeiatu cetatea cutare; care din aceste dóue impregiurari seau momente e pentru noi de mai mare insemnatare seau impor-

tantia? Ómenii cutari au potutu vení, fora a fundá cetatea, inse nu au potutu fundá cetatea, fora a fi venitu mai antáiú aici. Asiadara?

Bine, ne vomu insemná:

1. Fundarea cetatiei Albalonga.

Se mergemu acumu mai departe! Amu dîsu, ca Albalonga devení capital'a unei imperatfe mici. Cãti regi domnira in Albalonga in cursu de 360 de ani? Cumu s'au numitu acesti 13 regi? Nu scimu, nici nu e delipsa pentru scopulu nostru a scí numele loru. Cumu se numí inse alu 14-le rege? Cãti fii avù elu? Cumu se chiamara ei? Ce feliu de omu a fostu Numitoriu? Dar Amuliu? Ce insemnéza iubitoriu de laude? de onoruri? de domnia? (i place a fi laudatu si onoratu si a domni). Bine e, candu unu omu poftesce a fi laudatu etc.? Bine pana la unu gradu. Presupunemu, ca unu omu poftitoriu de laude si onoruri va face fapte, dupa cari se merite a fi laudatu si onoratu; in casulu acest'a poft'a sa e laudabila. Candu inse poft'a 'lu impinge la fapte rele seau chiar la foradelegi, atunci poft'a e peccatóse. Cumu a fostu in privinti'a acést'a Amuliu? Ce facù elu cu frate-so Numitoriu? Avutu-a elu dreptu a-lu restorná de pe tronu? Pentru ce nu? (cá celui mai betranu competiá tronulu lui Numitoriu). Dar elu nu se indestulí nici cu atâta; ce facù cu fii lui Numitoriu, seau cu nepotii sei? Si pentru ce? (cá se fia siguru pe tronu). Pfui, ce omu miserabilu! Dar D-dieu nici nu i-a ajutat. Inse pana a nu merge mai departe, se ne enareze unulu pe scurtu partea a dóu'a. Ce nume se damu partiei acesteia?

Vomu scrie deci:

2. Regii Numitoriu si Amuliu.

Cumu amu supranumitu partea prima? Enaréza ambele parti intr'una, S!

In modulu acest'a se tractéza si partile urmatórie:

3. Nascerea lui Romulu si Remu.

4. Scaparea loru dela mórte (Moisi).

5. Crescerea loru:

a) Mancari nutritórie.

b) Deprinderea poteriloru.

6. Descoperirea originei loru.

7. Repunerea mosiului loru pe tronu.

8. Remunerarea loru.

9. Fundarea Romei.

10. Uciderea lui Remu (Cainu si Avelu).

IV. *Cetirea istoriórei din carte.* Tractarea aici e simpla. Fiacare parte se cetesce, se analiséza prin intrebari, si se arata pe scurtu cuprinsulu ei. Dispositiunea se repetiesce, inse numai verbalu, fora a se mai scrie inca odata. Cuprinsulu fiendu deja cunoscutu, esplicarile se reducu numai la forma, precumu d. e. Derimare = rasipire, distrugere; gurele Tibrului = partea, unde se vérsa in mare; a esí la uscatu = a desbarcá etc. Intrebari indirecta: Cumu caletori Enea dela Troi'a pana in Itali'a? Prin cari mări trebui se caletorésca? etc.

V. *Reproducerea istoriórei:*

a) verbalu, enarandu-o pana la desteritate;

b) in scrisu cá ocupatiune stilistica; punctulu acest'a firesce nu se póte considerá la fiacare biografia. Noi inse, avendu a dá unu esemplu de tractare, amu crediutu a nu trece nici unu momentu cu vederea.

Cele desemnate de invetiatoriu pe tabla, scolarii le desémna pe tablitie au in unu fasciculu propriu.

Convocare

la adunarea generala de primavéra a „Reuniunei invetiatoriloru romani din Chioru“ carea se va tiené Domineca, 7 Maiu n., 25 Aprile v. in sal'a scólei normale romane din Siomecut'a mare, si la carea suntu invitati onoratii membri ai reuniunei, precumu si alti amici ai invetiamentului si scóleloru — a párticipá. Siedinti'a se va incepe la 11 óre a. m. Acei onorati membri, cari suntu in restantia cu tacsele, binevoiésca a le achitá, — altu cumu voru fi improcesuati si numai densliloru voru avé a-si imputá urmarile.

Siomecut'a mare, 21 Aprile n. 1876.

Din incredintiarea domnului presiedinte:

Elia Popu,
notariulu reuniunei.

Varietati.

(Comerciulu postalu in Europ'a). Déca' dupa celebrulu profesoru de chemia, Iustus Liebig, consumulu de sapunu se póte priví de unu barometru alu civilisatiunei, apoi cu mai multu dreptu se póte díce acést'a despre comerciulu postalu. Fórte instructive suntu in privinti'a acést'a datele publicate de biroulu statisticu alu ministeriului de comerciulu din Vien'a despre epistótele, díuariale si lucrurile sub legatura crucisia, câte se espedara in anulu 1874 in statele din Europ'a, luandu afara Spani'a si Portugalia, dela cari lipsescu datele acestea. Dupa publicatiunea acést'a s'au espedatu cu post'a in statele amintite 4.181,318.649 piese, intre cari 2.674,457.032 epistote. La numerulu acest'a participa:

	Piese.	Epistole.
Angli'a	cu 1.305,000	intre cari 1.046,000.000.
Germani'a	„ 1.031,725.751	„ „ 591,204.474.
Franci'a	„ 720,000.000	„ „ 366,000.000.
Austro-Ungari'a	„ 396,000.000	„ „ 282,000.000.
Itali'a	„ 201,000.000	„ „ 103,000.000.
Belgi'a	„ 155,000.000.	
Svitier'a	„ 127,000.000.	

Aceste siepte state suntu asiadtcându poterile mari in comerciulu postalu; la tóte celelalte state numerulu pieseloru espedate nu ajunge 100 milióne. Iniasi Rusi'a, arealulu careia e mai multu decâtu de dóue ori asia de mare cá alu tuturoru celorlalte state europene la olalta, nu tramise in acelu anu decatu 87 milióne de piese. In intielesu absolutu numerulu celu mai micu cade pe Greci'a, pre candu in intielesu relativu lucrulu stá

altmintrea. Insrându adeca statele dupa numerulu epistoteloru, câte cadu in calculu de midilocu pe fiacare locuitoriu, ele urméza asia:

	de fiacare locuitoriu	32·8 epistole.
Angli'a	„	23·7
Svitier'a	„	14·4
Germani'a	„	14·1
Holandi'a	„	12·4
Belgi'a	„	10·5
Lucsemburg	„	10·2
Franci'a	„	9·2
Dani'a	„	7·9
Austri'a	„	3·8
Itali'a	„	3·8
Svedi'a	„	3·5
Norvegi'a	„	1·5
Greci'a	„	0·8
Romani'a	„	0·7
Rusi'a	„	0·2
Turci'a	„	„

Venitulu totalu din acestu comerciulu fú 456,524.860 marce imperiale (a 50 cr. argintu), spesele 348,669.754 marce, resultandu astfel unu escedentu de 107,855.106 m. i., la care participa Angli'a cu 37 milióne, Franci'a cu 34 milióne, Germani'a cu 9 milióne etc. Deficitu avú numai Romani'a (150.000m.i.) si Rusi'a (50.000 m. i.).

(In giuru de noi). A aparutu unu conspectu statisticu despre progresulu, ce Rusi'a l'a facutu in cursu de 20 de ani sub imperatulu Alesandru. Imprumutamu din acelu conspectu urmatóriele date:

Arealulu imperiului a crescutu cu 35.347 mil. □, fiendu astadi de 401.453 mil. □. Poporatiunea (astadi de 87.746.000 suflete) se inmultí cu 22,546.000 suflete. Detóri'a de statu (1.494,070.791 ruble) a scadiutu cu 50 milióne, venitululu (559,361.197 ruble) s'a sporitu cu 295 milióne ruble. Numerulu universitatiloru se urcă dela 6 la 8, a studentiloru dela 3.551 la 5.689, a gimnasialoru dela 95 la 123.

Alte date:

Scóle satesci inainte de 20 de ani	5.995	astadi	20.797
Scolari in ele:	„	„	840.000
Seminaria pedagogice:	„	1	48
„ teologice:	„	223	187
Scóla militare:	„	27	65
„ pentru marina	„	10	29
Gimnasia pentru fete:	„	27	220

Post'a redactiunei.

Ni-se reclama numeri din »Scóla romana«, acumu, cari aparura in Ianuariu si Februariu. De o parte nu bucurosu amu refusá cererile onoratiloru prenumeranti, de alta parte inse trebuie se o spunemu, ca implenindu atari dorintie, stirbimu esemplaria complete. Rogamu deci pre onoratii prenumeranti, cá neprimindu intru adeveru unu numeru órecare, reclamarea se o faca multu in ro díle, observandu, ca de aici fói'a se espedéza regulatu Vineria cu post'a de séra.